

**METODA KOMUNIKATYWNA STOSOWANA W NAUCZANIU JĘZYKA OBCEGO JAKO
TECHNIKA PSYCHOTERAPEUTYCZNA**

**THE COMMUNICATIVE METHOD USED IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE AS A
PSYCHOTHERAPEUTIC TECHNIQUE**

**METODA COMUNICATIVĂ FOLOSITĂ ÎN PREDAREA UNEI LIMBI STRĂINE CA TEHNICĂ
PSIHOTERAPEUTICĂ**

Jakub BARTOSZEWSKI , Prof. dr hab.

Akademia Nauk Stosowanych w Koninie

State University of Applied Sciences in Konin, Poland

Academia de Științe Aplicate din Konin, Polonia

<https://orcid.org/0000-0002-3914-6379>

CZU: 371.3:81`24:159.98

DOI: 10.46727/c.10-11-11-2023.p145-147

Abstrakt: W proponowanym artykule poczynię kilka uwag odnośnie nauczania języka obcego z wykorzystaniem metody komunikacyjnej, która w świetle psychoterapii skoncentrowanej na możliwości może być traktowana jako technika psychoterapeutyczna. W swym syntetycznym tekście ukazuję korelacje, które same narzucają się po przeanalizowaniu metody komunikacyjnej i metod oraz technik psychoterapeutycznych stosowanych w psychoterapii skoncentrowanej na możliwości.

Warto dodać, iż na gruncie praktyki możemy wykorzystywać to, co jest dostępne w innych dyscyplinach naukowych, jeśli tylko może to pomóc innemu w bytowaniu-w-świecie.

Słowa kluczowe: psychoterapia skoncentrowana na możliwości, komunikatywność, techniki, nauka języka

Abstract: In the proposed article, I will make several comments regarding teaching a foreign language using the communicative method, which, in the light of opportunity-focused psychotherapy, can be treated as a psychotherapeutic technique. In my synthetic text, I show correlations that are self-evident after analyzing the communication method and psychotherapeutic methods and techniques used in possibility-focused psychotherapy.

It is worth adding that in practice we can use what is available in other scientific disciplines, if it can help others in being-in-the-world.

Keywords: capability-focused psychotherapy, communicativeness, techniques, language learning

Rezumat: În articolul propus voi face câteva comentarii cu privire la predarea unei limbi străine prin metoda comunicativă, care, în lumina psihoterapiei centrate pe oportunități, poate fi tratată ca o tehnică psihoterapeutică. În textul meu sintetic, arăt corelații care sunt de la sine înțelese după analizarea metodei de comunicare și a metodelor și tehnicilor psihoterapeutice utilizate în psihoterapia focalizată pe posibilități.

Merită să adăugăm că în practică putem folosi ceea ce este disponibil în alte discipline științifice, dacă îi poate ajuta pe alții să fie „în lume”.

Cuvinte cheie: psihoterapie centrată pe capacitate, comunicare, tehnici, învățarea limbilor

Wstęp

Metody i techniki psychoterapeutyczne są opracowywane w oparciu o doświadczenie z pacjentem oraz o badania jakościowe i ilościowe. Psychoterapia ma na celu pomóc pacjentowi rozwiązać określony problem wyrosły z błędnej socjalizacji i wychowania, natomiast nauczyciel języka obcego ma za zadanie wesprzeć ucznia w zdobyciu pewnych umiejętności językowych. Można zapytać, czy istnieje jakaś korelacja między rozwiązywaniem problemów przez pacjenta korzystającego z psychoterapii i poprawą własnej jakości życia, a nauczaniem języka? Odpowiedź jest twierdząc, albowiem i jeden i drugi w oparciu o wiedzę, umiejętności i kompetencje wydobywa z jednostki określone umiejętności, które i uczeń, i pacjent stosuje w celu poprawy jakości życia

W proponowanym artykule przedstawię kilka refleksji mających na celu ukazać pewne zależności między nauczaniem języka obcego a psychoterapią, jednocześnie w sposób syntetyczny wykażę, iż nauczanie języka może być z powodzeniem stosowane jako technika psychoterapeutyczna.

Nauczanie języka i psychoterapia

Warto zauważyć, iż w nauczaniu języka i w psychoterapii, istotną rolę odgrywają metody i techniki, czyli konkretne strategie terapeutyczna i nauczania. Metoda językowa, jak zauważa Aleksander Szulc to „możliwie optymalny, konsekwentnie stosowany sposób postępowania nauczyciela w celu przekazania uczniowi określonej wiedzy, umiejętności oraz nawyków” (1994). Wybór metody jest uwarunkowane celami związanymi z uzyskaniem efektów, z uwzględnieniem predyspozycji, możliwości, potrzebami i zainteresowaniami. W psychoterapii mamy pewne podobieństwa, gdyż celem psychoterapii jest rozwiązywanie przez pacjenta własnych trudnych sytuacji życiowych z uwzględnieniem jego możliwości, potencjału, czy zainteresowań (Aleksandrowicz, 200).

Badanie metod i ich wpływu na pacjenta w przypadku psychoterapii i ucznia w przypadku nauki języka obcego mają fundamentalne znaczenie w modelowaniu procesów psychoterapeutycznych i edukacyjnych. Metody można dzielić z uwagi na ich zastosowanie biorąc pod uwagę, kryterium zasięgu i użyteczności, np.: metoda majeutyczna wywodząca się z filozofii sokratejskiej ukazuje dyskurs jakiemu poddaje się pacjent zbijając w swym wewnętrznym „ja” podszepty mówiące, np.: iż jest nikiem, podobnie w nauczaniu uczeń wykorzystuje uniwersalny i konwencjonalny mechanizm poznawczo-językowy w celu uzmysłowieniu sobie, iż jest wstanie przyswoić słówka, gramatykę, a więc zinterioryzować wiedzę nie tylko na poziomie pamięciowym, ale potrójnego ruchu transcendencji (Bartoszewski, 2018). Warto nadmienić, iż w psychoterapii, podobnie jak w nauczaniu języka obcego chodzi o modelowanie zmiany, która z jednej strony uwarunkowana jest świadomością terapeutyczną psychoterapeuty z drugiej pacjenta, a w przypadku nauczania języka nauczycielem i uczniem (Arends 1994). Zmiana ta nie może być oderwany od rzeczywistości pacjenta, czy ucznia który szuka pomocy w osobie terapeuty, czy nauczyciela. Zmiana jaka ma się dokonać u pacjenta, czy ucznia uwzględnia podstawowe założenia antropologiczne, psychopatologicznych, etyczne i diagnostyczne, jednocześnie opiera się na wolnym wyborze osoby poszukującej rozwiązania swych codziennych problemów, a w przypadku ucznia poszukiwanie odpowiedniego nauczyciela by ten, nie tylko nauczył, ale wzmocnił go w przyswajaniu języka obcego. Model zmiany ma zatem dotyczyć zintegrowania przeszłości z terażniejszością i przyszłością oraz przeformułowania skryptów (w przypadku psychoterapii skoncentrowanej na możliwości).

Innym dość istotnym kryterium odnoszącym się do nauczania języka i psychoterapii może być udział świadomości uczącego się w procesach uczenia się i modelowanie zmiany wynikające właśnie z procesów uczenia się, np.: w psychoterapii nie bierze się pod uwagę znaczenia mechanizmów uczenia się wynikających z nauczania języka obcego oraz roli języka ojczystego jeśli chodzi o proces nauczania. Język tak zwany pierwszy odwzorowuje nie tylko konstrukty komunikacyjne, ale mechanizmy związane z oddawaniem w opisie językowym swych zewnętrznych i wewnętrznych doświadczeń, psychoterapia musi się tego nauczyć.

W psychoterapii, jak i w nauczaniu języka metody można podzielić na bezpośrednie, a te wykluczają świadomy sposób zdobywania wiedzy, a samo oddziaływanie ma znaczenie monorelacyjny na poziomie potrójnego ruchu transcendencji (psychoterapia), monolingwalny w nauczaniu języka, który również uwzględnia terapeutyczny potrójny ruch transcendencji; pośrednie, które tworzą procedury wpisujące się w repertuar technik; pośredniczące, które stają lub raczej mają funkcję pomocniczą.

Metoda komunikatywna

Warto przyjrzeć się jednej z najstarszych metod stosowanych zarówno w nauczaniu języka obcego, jak i w psychoterapii zwaną metodą bezpośrednią – komunikatywną. Metoda ta opiera się na naturalnym kontakcie z uwzględnieniem języka autentycznego. Co istotne do głównych elementów zaliczamy: parament języka mówionego nad pisany oraz nauczania z uwzględnieniem indukcji: w psychoterapii chodzi o przenoszenie emocji lub innych treści psychicznych między danymi osobami w procesie komunikacji, a w nauczaniu języka chodzi, między innymi o przenoszenie treści z uwzględnieniem gramatyki. I w jednym dyskursie i w drugim podstawową formą działania jest konwersacja, która ujawnia koherencje bądź dysfunkcję homeostazy.

Priorytetem jest zatem rozwój jednostki na gruncie emocjonalno-wolitywnym oraz intelektualno-komunikatywnym i celosno-emocjonalno-psychicznym. Metoda komunikatywna zakłada również wykorzystanie metody kognitywnej, której podstawowym celem jest wykorzystanie struktur, reprezentacji z uwzględnieniem procesów poznawczych. W jednym i drugim dyskursie mamy do czynienia z pewnym podobieństwem mianowicie: obie traktuje język jako podstawowe narzędzie interakcji społeczno-indywidualnych, czyli wzajemnego oddziaływania jednostek na siebie. W metodzie komunikatywnej zatem chodzi o osiągnięcie pewnego celu, a jest nim osiągnięcie określonych kompetencji pacjenta i ucznia, nadto metoda ta ukazuje stosunek i status rozmówcy oraz intencje, a także umiejętność poprawnego komunikowania się z innym i błędy, które muszą zauważyć (Oster i in. 1997). Najważniejszym bowiem założeniem tej metody jest nic innego jak umiejętności efektywnego porozumiewania się w różnych przestrzeniach społeczno-jednostkowych. Podejście to z powodzeniem realizowane jest w nauczaniu języków obcych, jak i psychoterapii.

Metoda ta ma zatem następujące cele: mówienia w sposób jasny i poprawny, rozumienie pojęć i komunikatów, słuchaniu, a także wzmocnienie umiejętności konwersacyjnych. By osiągnąć ten cel należy wykorzystać materiały (w terapii uzależnień wykorzystuje się np.: Biblię „12 kroków”) w nauczaniu języka wykorzystuje się teksty w postaci fonicznej i graficznej. Uczeń, podobnie jak pacjent ma być aktywny, a psychoterapeuta winien usunąć się w cień, podobnie jak nauczyciel. Co istotne oboje pełnią rolę mentora, pomocnika, który wspomaga i monitoruje proces zmiany, rozwijając sprawności podopiecznych. Dobierają ponadto materiały, wzbudzając w nich chęć do komunikacji i zwiększając ich motywację do działania prowadzą ich do poprawy jakości życia, czyli udzielają im określonej pomocy w próbach osiągnięcia zmiany i poprawy bycia hic et nunc.

Syntetyczna konkluzja

Należy w tym miejscu jednoznacznie wskazać, iż rolą psychoterapeuty i nauczyciela jest realizacja celów oraz osiągnięcie określonych efektów przez ucznia i pacjenta. Metoda komunikacyjna jest zindywidualizowana. To prowadzi do afirmacji jednostki, a w konsekwencji do odkrywania potencjałów drzemiących w podmiocie.

BIBLIOGRAFIA

1. Alekandrowicz, J. W. (2000). Psychoterapia. Podręcznik dla studentów, lekarzy i psychologów. Warszawa.
2. Arends, R.I. (1994), *Uczymy się nauczać*, Warszawa.
3. Bartoszewski, J. (2018). Psychoterapia możliwości. Teoria i praktyka, Konin.
4. Oser, F., Hascher, T. (1997), *Lernen aus Fehlern. Zur Psychologie des „negativen” Wissens. Schriftenreihe zum Projekt „Lernen Menschen aus Fehlern? ” Zur Entwicklung einer Fehlerkultur in der Schule*, z. 1, Freiburg: Pädagogisches Institut der Universität Freiburg.
5. Szulc A., (1994), *Słownik dydaktyki języków obcych*, Warszawa.